

הגיליון מוקדש
לעילוי-נשמתו של מורי-
חמי, אשר אהב את התורה
בכל ליבו, נפשו ומאודו,
הרב יוסף ב"ר אברהם ז"ל.
ת. נ. צ. ב. ה.

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

חוקת
תשפ"ו
גיליון מס'
791

אינני 'מאן דאמר'

... זאת התורה אדם פי ימות באהל
(במדבר י"ט, י"ד) אמר ריש לקיש: מאי דכתיב:
"זאת התורה אדם כי ימות באהל"? אין
התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו
עליה (גמרא ברכות סג, א)

מדוע - הרהרתי השבוע קלות בשעה
טמירה של שבת מלכתא - ביכרה תורה
להטמיע עניין של "ממית עצמו עליה"
דווקא בלב פרשת טהרת פרה אדומה? אין
זה אלא כענו חיטין והודה לו בשעורין!
לכאורה היה הולם לימוד זה את פרשת
בחוקתי יותר מאשר פרשת חוקת! השיבוני
דבר!

לפני שננסה להשיב מענה, ננסה לעמוד
על טיבו של "ממית עצמו עליה"
שקולמוסים רבים נשתברו עליו.

כשאדם ניגש לגמרא - מי כמוכם יודע -
הוא חייב להתאזר בשקים של ענווה,
בביטול מוחלט של ה'אני'.

כי אם יישאר בו איזו 'אניות' כלשהיא,
כשיגיע לסוגיה מעורפלת וירצה להעמיד
בה מהלך וייתקל בקשיים, ינסה לעשות
'קיצורי-דרך' ולהעמיד איזושהו מהלך גם
אם לכאורה נשמע מעוות ולא ישר..

הרי זאת אנחנו מכירים - וכבר עמד על
כך פעם דודי-מעודדי סופר בית-הישיבה:
יש מן החברות שהאחד אינו בא ללמוד
מהשני בכנות ובתום-לב. פעמים רבות
כשאני לומד עם חברותא אני בעצם בא
להראות לו כי גם אני יודע. גם אני מעמיד
מהלך בסוגיה. כמה הסברא שלי נכונה. נדיר
למצוא חברותא שיניף דגל לכן ויודה שאכן
טעה במהלכו כי של חברו נראה אמיתי
יותר. או כזה שיחמיא לחברו בלבביות
אודות סברא נאה שהשמיע בסוגיה
הנלמדת.

כך יוצא אפוא, ששני חברים לומדים
יחד, אבל למעשה אלו שני חברים שלומדים

... מול הגמרא
האדם צריך לאמץ
את רעיון הפרה
האדומה...

כל אחד לבד. כי למעשה האחד לא בא
ללמוד את סברות חברו; אלא להשמיע את
סברותיו הגאוניות שלו. ואין - כתב פעם
דודי-מעודדי - טעות פטאלית מזו רגע
לפני הדריכה על מפתן חיי הנישואין. כי הרי
לב הנישואין זה בדיוק להיפך: להכיר שיש
עוד מישוהו, חוץ ממך, כאן בתמונה. בלימוד
בחברותא אתה צריך להפנים ולקלוט שיש
כאן עוד מישוהו שהוא 'מאן דאמר'.

ב"ממית עצמו עליה" למדנו שהאדם,
בעצם, צריך להמית את העצמיות
והאנוכיות שלו. את התחושה שהוא דעתן.
שהוא 'מאן דאמר' כאן. האמת התורתית
הנקייה - היא ורק היא - שצריכה לעמוד
למולו.

חשבנו - בעזרת חונן הדעת - כי דווקא
פרשת פרה אדומה היא שנבחרה ללמד יסוד
זה של "ממית עצמו עליה", מהסיבה
הפשוטה והמופלאה כאחד: הלא פרשה זו
של פרשה-אדומה, כידוע, הינה חוקה
נטולת-טעם. כאן, אני עוקד כל 'מאן
דאמירות'. אין לי שום דעה. שום היגיון
משלי. שום סברא משלי. כלום. כאן אני
חייב להתבטל בפני האמת של נותן-התורה
ותורתו, "ואין לך רשות להרהר אחריה".

לפי טבעו, ולכן הוא מתקשה
בהתמדה. אם ילמד לפי טבעו
וסגנונו, הרי יקבל חשק בלימוד וכלל
לא ירגיש שהזמן עובר...!

בשיחה שנשא בשנת תשע"ח בכולל
'עטרת שלמה' בעיר התורה בני-
ברק חידד מרן זצ"ל: "... וזה תלוי
גם בצורת הלימוד, לפעמים אדם
לומד בצורה שאינה לפי טבעו,
שהטבע שלו נמשך ללמוד בצורה
מסוימת, והוא לומד נגד טבעו,
מפני שחושב שכך דרך ההצלחה
בתורה, וזו טעות! ההצלחה היא
כשלומדים לפי הטבע, ולכל אדם
יש את הטבע שלו, מה שיותר
מעניין אותנו: יש כאלה שיותר
מעניין אותם להתעמק, והם
מתעמקים, והעמקות מעניינת
ומושכת אותם, ונהנים לחשוב
ולהתבונן בעמקות הדברים; אבל מי
שזה לא מעניין אותו ומשתעמם
מזה – לא זו דרכה של תורה".

יש כמובן 'טיפ' הכרחי לא-פחות
והוא ההתרחקות היחסית מתענוגי
העולם, וכפי שעורר מרן בעל'חובת
הלבבות': "כי מן הנמנע ממנו
שתתיישב אהבת הבורא בלבנו, עם
התיישב אהבת העולם בנו. וכאשר
יהיה לב המאמין ריק מאהבת
העולם ופנוי מתאוותיו מצד הכרה
ובינה, תתיישב אהבת הבורא בלבנו,
ותהיה תקועה נפשו כפי היכספו לו
והכרתו אותו".
ככל שאדם מתענג יותר מהמסכים
השונים – כך הוא מתענג פחות מדף
הגמרא. זה בהכרח בא האחד על
חשבון השני.

יהא רעווא שנזכה.

א. י. פ.

"רואין כאילו הן מים"

במשנה (זבחים פ, א) שנינו כי אם נתערבו דמים שמזים
אותם פעם אחת (כגון בכור) בדמים שמזים אותם ארבע
פעמים (כגון דם עולה), נחלקו בכך רבי אליעזר ורבי
יהודה: רבי אליעזר סבור שינתנו במתן ארבע, ואף
שלמעשה הדם השני זקוק למתנה אחת בלבד, אין בכך
משום "בל תוסיף" לדם זה משום שאנו רואין את הדם הזה
כמים, והוא מבחינתו מזה ארבע רק בשביל הדם השני.
אולם רבי יהושע סבור כי יש איסור "בל תוסיף" על הדם
שדי לו במתן אחד, ואין אנו סבורים ש"רואין".

ונראה לחדד ולהסביר באופן מופלא את דעת רבי אליעזר
כי לשיטתו הוא הולך ולפי מה שלמדנו לעיל (עז, א) כי
לדעתו איברי חטאת הנאכלים לכהנים שנתערבו באיברי
עולה המוקטרים כליל על גבי המזבח – יתן על
המערכה למעלה את כל איברי התערובת, כולל איברי
החטאת האסורים בהקטרה, ורואה אני את בשר איברי
החטאת הנמצאים למעלה על אש המערכה כאילו הן
עצים, כי היות ואינו מתכוון להקטירם אלא להשתמש בהם
בתור חומר בעירה כמו עצים, שפיר דמי. בגמרא נאמר
שרבי אליעזר לומד זאת מהדגש של הכתוב 'לא יעלו לריח
– גיחוה', משמע לשם עצים כן יעלו.

וההסבר נראה (וזאת בחידוד מה שראיתי מביאים בשם
ספר 'נתיבות הקודש' לפי דברי רש"י שהדבר תלוי
בכוונתו) ש"רואין" כאן אין משמעו שאנו רואים את
איברי החטאת כעצים, אלא שהמקריב הוא שבעצם
מתייחס לאיברים אלו כ"עצים" להבערה על המזבח,
וממילא כך מתהווה שמם. והיינו שיש כאן מעין שאלה של
'לשמה' – כיצד המקריב מגדיר את מציאות איברים אלו
ואם הוא מתייחס אליהם כ"עצים" בעלמא, זה שמם וזה
זכרם, וממילא אין איסור בכך משום "הקטרה" כי אין
כוונתו למצוות הקטרה על המזבח; אלא להבערת עצים
עליו.

יחודד גדר העניין לאור מה שהעמדנו לא-אחת מעל מדור
זה את עניין 'כופת שאור שייחדה לשיבה-בטלה' (גמרא
פסחים מה, ב) שיינו ששם הדבר נקבע אך ורק לפי הייעוד
שהאדם מייעד לו, ואם כופת השאור הופכת למקום
ישיבה, מעתה איננה 'אוכל' אלא 'מושב' (והרחבנו בזה
בעבר לגבי עניין 'ביטול חמץ' לפי חלק מדעות הראשונים)
וזהו גם העניין כאן ביחס לאדם שמתייחס לאיברי החטאת
כ"עצים" להבערה על המזבח. ונראה שרבי אליעזר
לשיטתו הוא הולך וכוונתו גם בסוגיית מתן דמים, שאם
מבחינתו אינו עושה מעשה הזאה של דם (על בעלי המתן
אחת) הרי זה מבחינתו כ"מים" בעלמא וזה שמם וזה זכרם.

ושוב ראיתי מביאים בשם מרן החזון-איש שרמז לכך
שעניין ה"רואין כאילו הן מים" איננה רק העדר כוונה, עליה
כן נאמר איסור 'בל תוסיף' אלא יש כאן מעין 'לשמה'
שהאדם מגדיר את המעשה ואם אין כאן מבחינתו יחס של
הזאה אין כאן שם 'עבודה' כלל.

סוד המתיקות

ניצד נטחיע בילדינו רגשות של
חשקת וחדוות התורה?

א. י. פ.

אין ספק שחובת השעה, בפרט בדור
שמציע עולם חיצוני נוצץ ומסנוור, הוא
'והערב נא', הטעמת מתיקות התורה
לעצמנו ולבנינו. זוהי, כידוע מה'אגלי טל',
חלק אינטגרלי ממצוות לימוד התורה. אבל
שאלת-השאלות הינה: הכיצד? מהי הדרך
ומהי העיר לקנות-וללהקנות-תשוקת
וחדוות התורה?

אולי לפני שניגע ב'עשה' בעניין בוער זה,
כדאי לחדד את ה'לא תעשה'.

בכנס בהשתתפות אלפי בני-תשחורת
תושבי עיר התורה שבהרי בנימין – מודיעין
-עילית, נשאל ראש הישיבה הגרי"ג
אדלשטיין צוק"ל ע"י רב העיר:

בן ישיבה שמתקשה לְשַׁבֵּת שעות ארוכות
מול הגמרא בשעת ה'סדר' – מה הפתרון
לכך?

אם היו מציגים בפנינו את הדילמה, לבטח
היינו שולפים תשובה לאלתר: "מה הבעיה?
שילמד ספר 'חוסן יהושע' העוסק בעניין
שקידת התורה. שיפתח ספרים המדברים
בגודל חשיבות לימוד התורה המקיים את
העולם, וכך בטח יצליח".

אבל לא כן ענה ראש הישיבה, 'חכימא
דיהודאי'. "אם הוא מתקשה לְשַׁבֵּת מול
הסטנדר הרבה זמן – אות הוא כי אינו לומד

חיים פנחס שיינברג זצוק"ל, בעל ה'טבעת החושן':

"מי שרוצה שייעשה משהו, שייפנה לר' ישראל-חיים. הוא לבטח כבר עשה זאת..."

אולם, הלב הגדול והחיוניות האופיינית לו לא נעצרו רק בין כותלי הישיבה.

ר' ישראל-חיים זצ"ל, כך שמענו במהלך ה'שבעה', היה איש חסד ברמ"ח ושס"ה, ועינו הרגישה תרה תמיד אחר מצוקי-תבל - אותם אנשים גלמודים ובודדים היושבים בקרן-זווית חברתית, אלו שהחברה לפעמים נטתה שלא לשית לב אליהם.

הוא הפך אותם למרכז עולמו. במקום שבו אחרים חלפו מבלי משים, הוא דאג להם לחום, למילה טובה ולתמיכה. יתרה מזו, הוא נלחם על כבודם: הוא דאג שיקבלו 'עלייה' מכובדת בשבתות וימים כתיקונם, בזמן שבבתי-מדרש אחרים המכובדים שבקהל היו זוכים ל'עליות' מכובדות אלו. הוא ביקש להראות לכולם כי עליהם מושתת תבל, והפיח בהם חיים ותקווה מחדש.

למעשה, האנקדוטות המדוברות משלימות זו את זו: הן מלמדות כי מי שהטישו של השני, אולי פרט שולי, שווה בשביל לטרוח עבורו שעותיים של הליכה רגלית מייגעת, הוא גם זה שיידע לייקר ולתת מקום לאנשים שנמצאים בשוליים, בקרן-זווית, ולא רבים שתו לב אליהם. מי שיודע להסתכל בפרטים הקטנים של החיים, יודע גם לתת להם מקום של כבוד, ברגישות אנושית ויהודית מופלאה שכמעט ואין בדומה לה. יהא רעווא שנלך בדרכו ונלמד מפעליו המופלאים.

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן

לקבל את הגיליון למייל ללא

תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת:

abyisrael@gmail.com

שבע קומות של רגישות

בין בתיא מחופי האבנים הירושלמיות השחורות של שכונת רמות א', מקום שבו הרוח הירושלמית מנשבת בעוז ומביאה עימה ניחוח של ימים עברו, התנהלו חייו מלאי-העשייה של ר' ישראל-חיים דדוביץ' זצ"ל, איש חי ורב-פעלים.

בדרך כלל, בשגרת ימי החול, הוא היה נוסע מביתו שברחוב סולם יעקב אל בניינה רחב-הידיים של ישיבת "תורה אור" ברחוב סורוצקין, בה למד בימי חורפו, כשהוא ממחר לפתוח את יום עבודתו כמנהל המשק המסור של הישיבה.

אולם, מי שהכיר את דמותו ידע כי מאחורי התפקיד הרשמי מסתתר לב ענק, ששום מרחק או קושי פיזי לא יכלו לעמוד בפניו כאשר נדרשה דאגה לזולת.

בתפקידו כמנהל המשק, היה ר' ישראל-חיים הדבק המלכד של הישיבה הקדושה. חיוניותו הורגשה בכל פינה: הוא ניהל ביד רמה את המטבח הגדול, דאג לארוחות מזינות, פיקח על הניקיון, ודאג לכלל הצרכים הגשמיים והלוגיסטיים של מאות הבחורים כדי שיוכלו לשקוד על תלמודם ללא כל דאגה. לא היה פרט קטן או גדול שנעלם מעיניו.

בדרך כלל, הכל היה מתקתק כמכונה משומנת היטב. אולם, פעם אחת, בצוק השעות הטרופות של ערב שבת, מתוך העומס הכבד והריצה הבלתי פוסקת של הדקות האחרונות, נשמט פרט קטן אך נחוץ: הנייר החתוך לא הוצב בקומות הישיבה לקראת השבת.

רק לאחר שכבר חזר לביתו שברמות, בעיצומו של ליל השבת, הבזיקה לפתע המחשבה בראשו. היו בפניו שתי ברירות: לוותר או לצעוד. אדם אחר, ייתכן, היה מניח שבני-הישיבה יסתדרו בדרך אחרת. הם בוודאי יחמלו על מנהל המשק המסור שעניו טרזות עכשיו מעמל השבוע החולף והמיטה קורצת לו כעת יותר מכל מועד אחר.

אך לא אדם מסור וחרוץ כר' ישראל-חיים יוותר. ללא היסוס, הוא קם ויצא אל החשיכה. הוא שם את העייפות בצד והחל לצעוד ברגל, יחד עם בנו ששמח להתלוות למשימה, את כל הדרך הארוכה והמפרכת, משכונת רמות ועד לרחוב סורוצקין - שעה שלמה לכל כיוון - רק כדי לתקן את המעוות, לבצע את המלאכה ולוודא שלאף בחור לא יחסר דבר במהלך השבת. זו הייתה מסירות עצומה וכבירה, בלתי ניתנת לתיאור.

לא לחינם העיד עליו פעם ראש הישיבה, מרן הגאון רבי

ייחשב 'מתנחל' נפשע: המסמך המדובר הוא כמובן התנ"ך. זה ה'קושאן' שלנו.

אבל, עם כל הכבוד, אי-אפשר לעשותו קרעים-קרעים. לא ניתן לחתוך ממנו רק משפטים של הילה וכו', שמתאימים לרוח השעה. משפטים כגון 'עם כלביא' נהדרים, אבל יש עוד משפטים באותה תורה. למשל 'אם בחוקתי תלכו'.

תחשבו על מציאות שראה"מ הנוכחי (כנראה היוצא) ש'מרח' פעם אחר פעם את עם התורה, היה יוצא ב'מבצע'. לא, המבצע הזה לא היה עולה הון-תועפות. לא היה צריך בשבילו טייסים שינחתו בסומללינד או במדבר עיראקי. זה היה מבצע 'זול': מבצע 'אם בחוקתי תלכו', במסגרתו, כל יהודי בישראל יקבל על-עצמו ללמוד שעה יומית, לקיים 'שתהיו עמלים בתורה'.

בינתיים, כאשר עמלי התורה וההולכים בחוקותיה נרדפים ע"י אנשי "המדינה היהודית היחידה" צריך לזכור את הפשוט: המדינה כורתת את הענף עליו היא יושבת. היא קורעת את ה'קושאן' ההיסטורי לגזרים ולמעשה מבטלת את ההצדקה של הקיום היהודי כאן בארץ.

מעצור לומדי התורה - פגיעה

בביטחון המדינה!

"פגיעה בביטחון המדינה". משפט שגורם לרטט כאן בישראל. זה יכול להיות מרגל לטובת איראן, זה יכול להיות מי שמדליף מסמך למי שלא צריך להדליף, ואולי אפילו מי שמוכר סחורות "אזרחיות" לעזה.

כשנתפס מישוהו שפוגע בביטחון המדינה-הארץ גועשת ורועשת. הנאשם נאסר בתנאים לא-פשוטים והוא זוכה לעשרה קבין של בוז כמי שנמצא בשפל המדרגה, בתחתית שבתחתית.

ובכן, יש מי מה לחדש לכם משהו: מי שעוצר בני ישיבות, עמלי התורה, גם הוא פוגע בביטחון המדינה. כן, שמעתם נכון.

גם ראש האופוזיציה, 'הבן של', הצהיר על 'המסמך הסודי' של העם היהודי בעטיו יש לו זכות ישיבה בארץ לבל

המדינה היהודית

היחידה בורתת

למעשה את הענף

עליו היא יושבת

הספר שישדרג את איכות-חיין!

חדש!

מקורי, מפתיע ומעורר חשיבה!

לפרטים ורכישה: פלא: 0504116867 דוא"ל: a0504116867@gmail.com